Kommunikationsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och körkortslagen samt till vissa lagar som har samband med dem

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och körkortslagen samt till vissa lagar som har samband med dem (RP 103/2017 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för utlåtande till lagutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- lagstiftningsråd Ville Hinkkanen, justitieministeriet
- trafikråd Kimmo Kiiski, kommunikationsministeriet
- polisinspektör Konsta Arvelin, Polisstyrelsen
- avdelningschef Kimmo Pylväs, Trafiksäkerhetsverket
- verkställande direktör Pasi Nieminen, Automobilförbundet rf
- verkställande direktör Anna-Liisa Tarvainen, Trafikskyddet
- verkställande direktör Mika Mäkilä, Linja-autoliitto
- rådgivande jurist Hanna-Liisa Hammaren, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- jurist Suvi Huotari, Suomen Taksiliitto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- inrikesministeriet
- kommunikationsministeriet
- Bil- och Transportbranschens Arbetarförbund AKT ry
- Biltrafikens Arbetsgivareförbund rf
- Suomen Paikallisliikenneliitto - Finlands Lokaltrafikförbund r.y.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

En stor del av de sakkunniga ställer sig bakom de föreslagna lösningarna. Utskottet anser det vara befogat att behörigheten beträffande körförbud överförs på polisen och att domstolarna därmed inte belastas med rutinmässiga uppdrag. Det har dock kommit till utskottets kännedom att det finns en del problem med verkställigheten av reformen, bland annat att körförbud har multipla effekter för yrkesförare. Av den anledningen har utskottet en kritisk inställning till reformen och anser det viktigt att man i verkställigheten beaktar att polisen måste ha tillräckligt stora resurser och att systemet måste fungera. Mekanismen med körförbud måste vara konsekvent och rättvis, men också rimlig och samordnad.

Överföring av körförbudsbehörigheten till polisen och körförbudsförfarandet

Det faktiska användningsområdet för bötesförfarandet utvidgas i och med att behörigheten att förelägga körförbudspåföljder överförs helt och hållet på polisen. Det betyder att rattfylleri kan handläggas i bötesförfarande. Körförbud kommer att meddelas i ett administrativt förfarande utifrån ett fällande avgörande.

Utskottet befarar att körförbud kan resultera i en del andra förluster, som drabbar vissa grupper hårdare än andra. Därmed kan körförbud leda till inkomstförluster och orimligt stora ekonomiska påföljder för småföretagare, yrkesförare, förare som är företagare, jordbrukare och andra liknande grupper. De får sämre möjligheter att försörja sig om de förlorar körrätten. Påföljderna slår ofta hårdast mot yrkesförare. Det är inte uteslutet att arbetsgivaren säger upp föraren som då riskerar att förlora sin anställning. I sådana fall anses anställningen ha upphört av skäl som hänför sig till arbetstagaren och personen riskerar att drabbas av en karenstid på upp till 90 dagar innan arbetslöshetsersättning betalas ut. Utskottet understryker att polisen bör kunna utnyttja sin prövningsrätt i samtliga fall där det finns en risk för kumulativa effekter.

Kumulativa sanktioner är ett allvarligt problem, anser utskottet och understryker att målet bör vara att skapa en rättvis och rimlig mekanism för körförbud. Villkorligt körförbud är ett bra alternativ, men samtidigt menar utskottet att vi bör eftersträva ett mer flexibelt system. Det är bra att det för villkorligt körförbud vid rattfylleri alltid krävs att bilen är försedd med alkolås under hela körförbudet.

Utskottet understryker vikten av att god trafiksäkerhet upprätthålls och att trafikregler följs och konstaterar att körförbud är en effektiv sanktion för att bevara laglydigheten. Men sanktionen får inte leda till orimliga kumulativa effekter.

Överklagande

De sakkunniga uttryckte en viss oro för att det temporära körförbudet kan förlängas orimligt mycket, om personen överklagar beslutet. Regeringen föreslår att 72 § i körkortslagen (386/2011) ska föreskriva att polisen får bestämma att det temporära körförbudet ska upphöra. Ett villkor är dock att brottmålet ska vara anhängigt i domstol. Dessutom krävs det ett tungt vägande skäl, exempelvis handläggningstiden för brottmålet. Polisen kan på motiverad begäran bestämma att körförbudet upphör. Utskottet känner en viss oro för hur bestämmelsen kommer att tillämpas. Myn-

digheten måste aktivt informera om möjligheten att få förbudet upphävt samtidigt som den meddelar temporärt körförbud. Dessutom är det inte säkert att praxis kommer att vara densamma i hela landet. Utskottet framför sina farhågor till lagutskottet och föreslår att lagutskottet överväger om det kan införas en bestämmelse om längden på temporärt körförbud för att säkerställa att medborgare behandlas lika och rättvist.

Samordnad tillämpning

De sakkunniga ansåg det väsentligt att säkerställa att vi har samordnad påföljdspraxis oberoende av ort dels vad beträffar straffen för rattfylleri och längden på körförbud, dels vad gäller de fall av temporärt körförbud som avses i 67 § i körkortslagen. Enligt uppgifter från justitieministeriet kommer en samordnad tillämpning att säkerställas bland annat via utbildning och samordnade anvisningar för hela landet. Det måste regelbundet följas upp att tillämpningen blir samordnad. I förekommande fall måste adekvata åtgärder sättas in, framhåller utskottet.

Resurstilldelning och utbildning

Reformen kommer att öka polisens arbetsbörda avsevärt eftersom polisen inte har något ärendehanteringssystem för körförbud utan handlägger besluten helt och hållet i pappersform. Enligt vad utskottet erfar krävs det vissa ändringar i informationssystemen för körförbud innan reformen kan införas. Det måste gå snabbare och lättare att förmedla information mellan Trafiksäkerhetsverket, polisförvaltningen och justitieförvaltningen. A och O är att Trafiksäkerhetsverket, Polisstyrelsen och justitieförvaltningen så snart som möjligt gör de ändringar i informationssystemen som behövs när lagstiftningen ändras. Justitieministeriet anser att eventuella större projekt kring informationssystemen måste planeras och anslag beviljas separat och att projekten inte ska kopplas till ikraftträdandet av den aktuella reformen. Utskottet påpekar dock att systemen bör planeras med hänsyn till totalekonomiska aspekter.

Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att polisens behov av extra resurser är större än vad regeringen föreslår i propositionen. De sakkunniga lade fram varierande bedömningar. Årsverkskalkylen i propositionen bygger på uppgifter från 2016. Enligt vissa beräkningar behöver polisen upp till 30 årsverken för att kunna ta hand om körförbudsärenden i det förfarande som regeringen föreslår. Det betyder ett anslag på uppskattningsvis 1,4 miljoner euro mer per år, enligt information till utskottet. Å andra sidan har det sagts att det faktiska behovet kan bedömas bättre vid kontroll i efterhand. Det är bra att polisens resurser enligt justitieministeriet kommer att kontrolleras regelbundet en gång om året, när planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten utarbetas. Utskottet vill trots det uppmärksamgöra lagutskottet på att kontroller av resursbehovet bör göras regelbundet och att statsrådet i förekommande fall bör reagera snabbare på resursbehovet inom ramen för tilläggsbudgetarna.

Förslaget att överlåta prövningen av körförbud till polisen bör också beaktas i polisutbildningen och i resurstilldelningen till polisen, har det påpekats för utskottet. Enligt justitieministeriet bedöms det preliminärt i propositionen att reformen kräver utbildning i ungefär två timmar för 7 000–8 000 personer och att det ger upphov till en engångskostnad på cirka 500 000 euro. Utbildningen måste särskilt understryka att polisen vid körförbud ska göra en samlad bedömning för att undvika tunga kumulativa sanktionseffekter, påpekar utskottet.

Uppföljning

Kommunikationsutskottet understryker att lagändringen bör genomföras med hänsyn till att polisen måste ha tillräckligt stora resurser och att det ska finnas ett fungerande system. Vidare påpekar utskottet vikten av att både resurserna och genomförandet av reformen följs upp.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att lagutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.10.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ari Jalonen blåa
vice ordförande Mirja Vehkaperä cent
medlem Mikko Alatalo cent
medlem Jyrki Kasvi gröna
medlem Jukka Kopra saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Jani Mäkelä saf
medlem Markku Pakkanen cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Ari Torniainen cent
medlem Sofia Vikman saml
ersättare Teuvo Hakkarainen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.